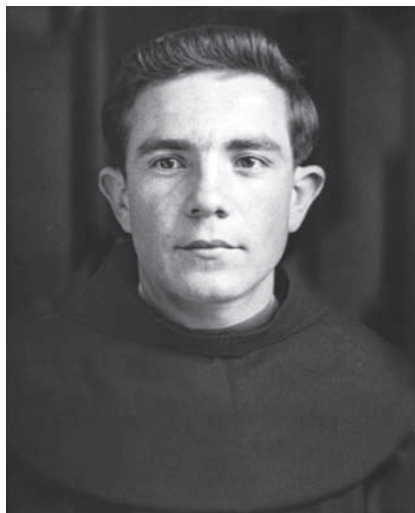

FRA SVETISLAV MARKOTIĆ

(1921.-1945.)¹

Temeljni podatci

Iliji Markotiću i Fili rođ. Mišetić iz Grabovnika, župa Vitina, rodio se 7. svibnja 1921. sin, kojemu su nadjenuli ime Ante. Ante je osnovnu školu završio u Vitini, gimnaziju kod franjevaca na Širokom Brijegu, te se odlučio postati svećenik franjevac. Ante je u Franjevački red stupio na Humcu 13. srpnja 1938. i uzeo ime fra Svetislav. Obukao ga je provincijal fra Mate Čturić. Isti je provincijal primio njegove prve zavjete nakon završetka novicijata, 14. srpnja 1939., a svečano ga je zavjetovao provincijal fra Krešimir Pandžić 14. srpnja 1942. Bogoslovni studij fra Svetislav je polazio na Humcu i u Mostaru. Svećeničke redove primio je ovim redom: subđakonat 18. lipnja 1944. u Gorici, đakonat 24. lipnja 1944. u Ružićima, a za svećenika je zaređen u Vitini 2. srpnja 1944.² - dakle sva tri reda u samo dva tjedna. To je posljedica ratnih nevolja, kao i činjenica da je redove primio u različitim župama: te su župe bile barem malo zaklonjene od ratnih događanja, a i župne su kuće još bile čitave. Svete redove podijelio mu je mostarsko-duvanjski biskup mons. Petar Čule.³

U Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji na Širokom Brijegu ime Ante Markotića prvi se put pojavljuje u šk. 1932./33. godini. U gimnaziju je upisano 259 đaka, a Ante

-
- 1 Tekst izvorno objavljen u *Stopama pobijenih*, br. 3 (2009.), str. 47-49. Ovdje dopunjen i ispravljen.
  - 2 Arhiv Provincije: osobni karton; Imenik franjevaca, str. 65, br. 577. Usp. Andrija NIKIĆ, *Hercegovački franjevački mučenici 1524.-1945.*, Mostar, 1992., str. 153; Robert JOLIĆ, *Leksikon hercegovačkih franjevaca*, II. izd., str. 262-263.
  - 3 Anto BAKOVIĆ, *Hrvatski martirologij XX. stoljeća*, Zagreb, 2007., str. 418.

je bio u 1. razredu; u razredu su bila 52 učenika. Ante je prošao vrlo dobrim uspjehom. Razrednik mu je bio dr. fra Bono Jelavić. U 2. razredu opet je bio vrlo dobar. Razrednik: dr. fra Radoslav Vukšić. Šk. god. 1934./35. je u 3. razredu; opet je vrlo dobar. Razrednik isti. U ljeto 1936. Ante je završio 4. razred, te kao vrlo dobar učenik oslobođen je male mature (to bi danas bio 8. razred osnovne škole). Peti razred Ante je prošao odličnim uspjehom. Razrednik mu je bio dr. fra Krešimir Pandžić. Šk. god. 1937./38. Ante je završio 6. razred, vrlo dobrim uspjehom; razrednik mu je bio dr. fra Arkandeo Nuić. Nakon toga je Ante prekinuo školovanje i stupio u novicijat na Humcu. Kad se u kasno ljeto 1939. vratio na Široki Brijeg, bio je - fra Svetislav. U proljeće 1940. završio je 7. razred, vrlo dobrim uspjehom. Razrednik: dr. fra Marijan Zubac. Osmi razred završio je vrlo dobrim uspjehom. Razrednik: dr. fra Svetozar Petric. Bilo je to na samome početku rata. Zanimljivost je da ova generacija nije polagala veliku maturu, jer je Ministarstvo bogoštovlja i nastave u Zagrebu, zbog ratnih prilika, odlučilo da svjedodžba o završetku 8. razreda nadomješta svjedodžbu o ispitu zrelosti.⁴ Vidjeli smo da je fra Svetislav bio vrlo dobar i odličan učenik, pa je umjesno zamisliti kako bi u normalnim vremenima pošao i na posljediplomski studij, te svoj fratarski život proveo kao profesor na Širokom Brijegu ili u Mostaru. No, smrt je prekinula sve njegove snove, kao i planove Provincije s njim.

Redovnički život i studij

Fra Mile Leko, meštar novaka, poslao je 26. rujna 1938. izvještaj provincijalu o oblačenju devetorice kandidata: fra Ive Bagarića, fra Vatroslava Grgića, fra Svetislava Markotića, fra Radovana Petrovića, fra Ljudevita Rupčića, fra Marinka Sušca, fra Anđela Vlašića, fra Miljenka Vukšića i fra Ambrozija Zadre.⁵ Od te brojne generacije najdulje je živio fra Ivo Bagarić: preminuo je kao umirovljenik u franjevačkom samostanu u Tomislavgradu 23. travnja 2009. u 91. godini života.⁶ Zanimljivo je da je većina poslije napustila Franjevački red, čak petorica: V. Grgić, M. Sušac, A. Vlašić, M. Vukšić i A. Zadro. Ratna su stradanja kao franjevci preživjela trojica: fra Radovan Petrović,⁷

4 Ante MARIĆ, *Franjevačka klasična gimnazija na Širokom Brijegu*, sv. II, str. 568, 618, 678; sv. III, str. 32, 85, 137, 234, 267, 271-272.

5 Arhiv Provincije: SP, sv. 125, f. 113.

6 R. JOLIĆ, *Leksikon hercegovačkih franjevaca*, II. izd., str. 46-47.

7 Fra Radovan Petrović djelovao je u nekoliko hercegovačkih župa, te punih 18 godina u Slanom. Dovršio je izgradnju veličanstvene crkve sv. Jakova u Međugorju, u Slanom sagradio novo samostansko krilo, a gradio je i na drugim župama. Preminuo je u Zagrebu 28. kolovoza 1992. Pokopan je na Novom groblju na Humcu (R. JOLIĆ, *Leksikon hercegovačkih franjevaca*, II. izd., str. 336-337).

fra Ljudevit Rupčić⁸ i fra Ivo Bagarić⁹. Jedini je fra Svetislav zaglavio u vrtlogu rata, i to kao mladomisnik, s tek napunjene 24 godine života.

Prve dvije godine studija fra Svetislav je završio na Humcu, gdje je bio organiziran studij filozofije, zbog nedostatka prostora u Mostaru, gdje je bila smještena Franjevačka bogoslovija. Školske godine 1942./43. bio je u drugom tečaju, skupa s fra Ivom Bagarićem i fra Radovanom Petrovićem.¹⁰ U jesen godine 1943. prešli su u Mostar, ali tu su, čini se, ostali manje od godinu dana. Naime, zbog bombardiranja Mostara provincijal je odlučio da bogosloviju izmjesti u zaštićenija mjesta. Dobar broj bogoslova premješten je tako u Veljake, gdje se nalazila prostrana župna kuća, a mjesto je bilo daleko od borbenih djelovanja. Tako je provincijal fra Leo Petrović 11. ožujka 1944. javio župniku veljačkom fra Slavku Luburiću da mu dolazi bogoslov fra Svetislav Markotić da pripravi rezidenciju za dolazak bogoslova. Ne zna kad će bogoslovi točno doći iz Mostara, jer treba organizirati prijevoz s vozačima.¹¹ Fra Svetislav je u Veljake, međutim, došao svakako prije 11. ožujka. Fra Jerko Mihaljević, prefekt bogoslova, izvješćuje naime provincijala da je s bogoslovima preko Cerna sretno stigao u Veljake u 1 sat poslije ponoći 10./11. ožujka. Tamo su zatekli bogoslove fra Svetislava Markotića i fra Eugena Tomića. Šalje i popis živežnih namirnica i sjemenišnih stvari koje su ponijeli sa sobom.¹² U Veljacima se nalazilo 13 bogoslova: fra Blago Brkić, fra Bosiljko Kordić, fra Lujo Milićević, fra Urban Pavković, fra Eugen Tomić, fra Stanko Vasilj, fra Darinko Mikulić, fra Radovan Petrović, fra Ljubo Zorić, fra Krešimir Jukić, fra Ivo Bagarić, fra Svetislav Markotić i fra Ljudevit Rupčić. To znamo na temelju

-
- 8 Fra Ljudevit Rupčić bio je poznati biblijski stručnjak i duhovni pisac. U komunističkim zatvorima proveo oko pet godina. Doktorirao je teologiju Novoga zavjeta. Na Franjevačkoj teologiji u Sarajevu predavao je punih 30 godina (1958.-1988.). Bio je definator Hercegovačke franjevačke provincije u dva navrata, pročelnik studija i odgojitelj bogoslova u Sarajevu. Po povratku u Hercegovinu (1988.) najviše je djelovao u Međugorju. Bio je duhovnik časnih sestara u Međugorju (1994.-2003.). Bio je član Teološke komisije pri BKJ (1968.-1981.). Preveo je Novi zavjet s izvornika na hrvatski jezik, a prijevod je doživio brojna izdanja. Objavio je brojne knjige i članke na hrvatskom i stranim jezicima. Preminuo je u Mostaru, u bolnici, 25. lipnja 2003. Pokopan je na Novom groblju na Humcu (Robert JOLIĆ, *Leksikon hercegovačkih franjevac*, II. izd., Mostar, 2023., str. 366-367).
- 9 Fra Ivo je također doktorirao biblijsku teologiju u Zagrebu. Djelovao je na više mjesta u Hercegovini te obnašao službu "provincijala" (subdelegata generala Franjevačkog reda) od 1977. do 1980. godine. Bio je u komunističkom zatvoru u Zenici tri godine, od 1949. do 1952. Preminuo je u Tomislavgradu 23. travnja 2009. u 91. god. života (R. JOLIĆ, *Leksikon hercegovačkih franjevac*, II. izd., str. 46-47).
- 10 Izvještaj prefekta studenata fra Dobroslava Šimovića o školskom uspjehu i vladanju studenata od 10. veljače 1943. (Arhiv Provincije: SP, sv. 139, f. 108-109).
- 11 Arhiv Provincije: SP, sv. 142, f. 226.
- 12 Dopis provincijalu od 20. ožujka 1944. (Arhiv Provincije: SP, sv. 148, f. 152-154 - pogrešno poredano!).

jednog njihova dopisa provincijalu u kojem traže da se župnika fra Slavka Luburića premjesti iz Veljaka.¹³

Fra Svetislav je 1941./42. polagao 6 predmeta u 1., te 6 u 2. semestru; ocjene su izvrsne: sve *eminens* (10 i dva predmeta 9). Isto je bilo i u akad. god. 1942./43. - sve *eminens* (9 i 10) osim pjevanja (*cantimatio*) *laudabilis* (8³/₄). Akad. godine 1943./44. polagao je 5 predmeta u 1. semestru i samo dva u 2. semestru, kao posljedica ratnih neprilika. Sve ocjene *eminens*. Za 1944./45. navedeno je da je 1. semestar polagao u Sarajevu, a 2. u Zagrebu.¹⁴

Zbog ratnih prilika trojica su bogoslova primili sva tri reda: subđakonat, đakonat i prezbiterat u razmaku od samo nekoliko dana, te su oslobođeni dobne zapreke. Fra Ivo Bagarić, fra Svetislav Markotić i fra Radovan Petrović ređeni su nakon treće godine studija, iako je svećeničko ređenje bilo uobičajeno nakon četvrte godine studija.¹⁵ Za njihovo ređenje potrebno je bilo prethodno glasovanje o podobnosti. Stoga njihov prefekt fra Jerko Mihaljević izvješćuje provincijala 25. lipnja 1944. o trojici kandidata, o potrebi glasovanja, te da će ređenje biti u Vitini. Provincijal stoga naređuje da se sastavi profesorski zbor za glasovanje. Uskoro je stiglo pozitivno izvješće o glasovanju.¹⁶ Nakon što su 2. srpnja 1944. bili zaređeni za svećenike u Vitini, provincijal je uskoro naredio premještaj bogoslova iz Veljaka po drugim župama: opasnost od zabiokovskih partizana postala je prevelika, jer su Veljaci bili veoma blizu tom partizanskom leglu. Trinaestorica bogoslova trebala su se premjestiti u župe Čerin, Gradniće, Mostarski Gradac, Tihaljinu, Drinovce, Rasno i Ružiče, dakle što dalje od bojišnice. Fra Svetislav, mladomisnik i student, trebao je poći u Tihaljinu.¹⁷ On se doista odmah uputio i došao u Tihaljinu, gdje je župnik bio fra Marijan Zubac. To je, međutim, stvorilo nepredviđene probleme. Naime, župnik fra Marijan pisao je provincijalu već 11. kolovoza kako mu je stigao mladomisnik fra Svetislav, da je s njim zadovoljan, ali nema za njega ni kreveta ni pokrivača. Moli da bi se ono što je potrebno uzelo s Humca iz sjemeništa, jer tamo kreveti sada ionako ne trebaju. Moli dakle da mu se posude dva dobra kreveta s Humca sa slamnjačama i ogrnjačima. On sam

13 Bogoslovi iz Veljaka pisali su o tome provincijalu 10. svibnja 1944. Navode da župnik fra Slavko uopće nije u stanju vršiti svoju službu. To javljaju radi dobra njih u Veljacima, ali onda i cijele Provincije. "Ovdje nema nikakvih ličnih interesa, nego samo razlozi dobra i časti." Trojica posljednjih nisu potpisala zahtjev bogoslova (Arhiv Provincije: SP, sv. 143, f. 33).

14 Liber classificationum ab anno 1937 - (Arhiv Provincije: Izmješteni arhiv - soba 418, sv. B-6), str. 67-68.

15 Izjave navedenih kandidata prije ređenja od 24. lipnja 1944., te dispensa na latinskom jeziku od 30. lipnja 1944. (Arhiv Provincije: SP, sv. 143, f. 121-126a).

16 Mihaljevićev dopis provincijalu od 25. lipnja; provincijalova naredba o glasovanju od 30. lipnja; izvještaj o glasovanju od 1. srpnja 1944. (Arhiv Provincije: SP, sv. 143, f. 231-232).

17 Provincijalova naredba bogoslovima od 8. kolovoza 1944. (Arhiv Provincije: SP, sv. 143, f. 445).

nema ni odijela ni obuće. Teško mu je uvijek prosjačiti ali mora jer je došao u praznu kuću i gol i bos. Nastavlja: “Ne mogu gledati da o. mladomisnik leži u štali i na голу podu, a ne mogu uvijek ni po selu zaimati ogrnjače!”¹⁸ Provincijal se u svom odgovoru čudi da kuća nema ni kreveta, te da fra Marijan nije mislio na sebe pa je ostao bez odjeće i obuće.¹⁹

Ipak ni u Tihaljini fra Svetislav nije ostao dugo - možda do rujna ili listopada. Nakon toga su se bogoslovi smjestili u župnoj kući na Čitluku. No, uskoro su se borbe primakle i Čitluku, pa su bogoslovi (možda već u prosincu 1944.) odatle pobjegli. Fra Blago Brkić i fra Svetislav našli su se na Širokom Brijegu. Fra Blago o tim danima piše: “Odlučio sam zajedno s fra Svetislavom Markotićem ići među partizane, pa što bude. Mislim da smo samo dva dana ostali na Širokom Brijegu. Odlučili smo preko Rasna i Grljevića; pa preko Vitine i Grabovnika, njegova rodnog mjesta, ići na Humac.” Na putu su se svratili u Vitinu, gdje su prenoćili kod fra Janka Bubala i fra Stanka Vasilja. Sutradan su produljili na Humac. “Na putu se rastadosmo. On je svratio roditeljima, a ja produžio na Humac.”²⁰

Čini se da upravo iz toga vremena potječe i bilješka fra Janka Bubala: “Nekako 20. prosinca (1944., op. R. J.) rasni zločinac OZNE Ante Barbir susreo je negdje fra Svetislava Markotića i pod kaznom smrti zadužio ga za Misu na sami Božić u neposlušnoj Kapel Mahali (dio župe Klobuk koji je bojkotirao izgradnju nove župne kuće u Klobuku, op. R. J.). Ali kako je fra Svetislav bio jedan zaista svet ‘jogunica’, rekao je Barbiru u lice da on to nikako neće učiniti. I, u tome raspoloženju, na sami Badnjak, izljubio se s nama (u Vitini, op. R. J.) i sam se u svom habitu i franjevačkom plaštu zaputio prema Širokom Brijegu. Gledali smo, ožalošćeni, za njim sve dok ga je nestalo iza oštrog brijega (nije ni išao cestom!) iznad naše kuće. To je bio posljednji dogled njegova plemenitog lika do konačnog susreta u Eshatonu.”²¹

U siječnju 1945. provincijal je odredio da svi bogoslovi trebaju nastaviti sa spremanjem i polaganjem ispita. “Bogoslovi nastanjeni u Čitluku i Čerinu nastavljaju učenje bogoslovnih predmeta, premda su uslovi nepovoljni. Jednako i oni u Sarajevu. Ostali su kojekuda razsijani, i ne uče, nemaju redovitu nastavu.” Stoga je uprava, da se disciplina ne uništi, odlučila da zajednički rade, dakle da bogoslovi Darinko Mikulić, Eugen Tomić, Krešimir Jukić, Svetislav Markotić, Ante Majić, Ljudevit Rupčić, Domagoj Milićević, Edo Magzan odmah dođu u Mostar i nastave redovito učenje bogoslovnih predmeta, a da se đaci-klerici: iz Konjica Bogomir

18 Arhiv Provincije: SP, sv. 144, f. 35.

19 Provincijalov dopis od 12. kolovoza 1944. (Arhiv Provincije: SP, sv. 144, f. 36).

20 Blago BRKIĆ, *Od Hercegovine do Konga*, str. 13-14.

21 Janko BUBALO, *Apokaliptični dani*, str. 122 (usp. i str. 120).

Barišić i Rudo Jurić, iz Gorice Hrvoje Prlić i Dinko Vlašić odmah vrata na Široki Brijeg, gdje će s drugim kolegama nastaviti učenje gradiva za 7. i 8. razred klasične gimnazije. "Svi pretpostavljeni neka strogo paze na doslovno, točno i savjestno vršenje propisa i pravila za bogoslove i đake. Neka se s nastavom počne 15. siječnja, bez obzira jesu li se svi okupili."²²

Smrt

Kada i kamo se fra Svetislav uputio iz Mostara i kojim je putem dospio u Sloveniju i vjerojatno u Austriju - teško je danas reći. Svakako, poznato je barem toliko da je na povratku ubijen negdje u Mariboru ili okolici, u mjesecu svibnju 1945. godine.²³ O tome svjedoči i časna sestra E. B. a koja je 1945. godine bila na službi u Mariboru. Ona je fra Svetislava vidjela u partizanskom logoru u Mariboru, negdje između 15. i 21. svibnja 1945. To je moralo svakako biti nakon povratka s austrijske granice, nakon što je britanska vojska, protivno svim vojnim i općeljudskim pravilima ponašanja, hrvatske vojnike i civile koji su se predali njima - vratili natrag partizanima, makar su znali da će ovi nad njima izvršiti masakr. Sestra je upamtila toliko da je fra Svetislava vidjela u nedjelju i da mu je bilo žao što on - mladomisnik - ne može toga dana slaviti sv. misu. U istome je logoru vidjela i fra Luju Milićevića. Otišla je i sutradan da ih vidi, ali ih više nije bilo.²⁴ Svoj su život najvjerojatnije završili u jednome od velikih protutenskovskih rovova u blizini Maribora. "Tu leže i kosti ovog mladog i idealnog svećenika, koji je poput svakog mladomisnika bio pun ideala. Pred njim je bio život! Planirao je kako će raditi za Boga, ljude i svoju dragu Hrvatsku, da ona bude Božja Hrvatska. Stari fratri kažu da je takav bio i kao sjemeništarač. Bio je kreposna života i već je kao klerik pokazivao izuzetan stupanj svetosti, pobožnosti i franjevačke poslušnosti. A evo, u času kad je planirao kako će svoj život dati za Boga, za Crkvu i neumorno raditi za spas neumrlih duša, nije ni sanjao da neće provesti godine, nego tek mjesece svećeničkog života i da će mu Bog nakon 10-ak mjeseci svećeničkog života udijeliti palmu mučeništva."²⁵

Njegov kolega fra Hadrijan Sivrić rekao je o fra Svetislavu: "Volio je molitvu i često je sam molio u kućnoj kapelici. Pred Svetohraništem je češće klečao i molio. On nije znao povisiti ton ili se s nekim svađati kao što je to običaj kod dječaka tih godina. Bio je jednostavan, ponizan, drag svakome. Odskakao je od drugih kolega

---

22 Provincijalov dopis upravama samostana u Mostaru i Š. Brijegu od 13. siječnja 1945. (Arhiv Provincije: SP, sv. 149, f. 10).

23 Arhiv Provincije: osobni karton.

24 Svjedočanstvo u Arhivu Vicepostulature na Humcu.

25 Anto BAKOVIĆ, *Hrvatski martirologij XX. stoljeća*, Zagreb, 2007., str. 418.

i u učenju, i u vladanju, i u duhovnom životu. Osobito se je to opazalo iza godine novicijata. Što se više približavao dan njegova svećeničkog ređenja, to je i on sve to više prikupljao i proživljavao darove Duha Svetoga da postane što sličniji svome Učitelju i uzoru Isusu Kristu.²⁶

U bilježnici Mise za pokojne fratre (1940.-1955.) njegovo se ime ne navodi pojedinačno, ali je provincijal dekretom od 5. veljače 1946. naredio da svaki (preživjeli) franjevac svećenik ima slaviti 15 misa za one za koje ne postoji nikakav siguran podatak o smrti. Među takve svakako pripada i fra Svetislav Markotić.²⁷

Dr. fra Robert Jolić

---

26 Iskaz fra Hadrijana Sivrića od 20. svibnja 2008. (Arhiv Vicepostulature na Humcu).

27 Arhiv Provincije: SP, br. 18/46. od 5. veljače 1946.

KRVLJU OPEČAĆENI ZA NEBO

Životopisi šezdeset šestorice hercegovačkih franjevaca
ubijenih u Drugom svjetskom ratu i poraću

Priredio:
dr. fra Robert Jolić

Mostar, 2025.